

PÓŁROCZNIK NAUKOWY
A SCIENTIFIC SEMI-ANNUAL

21(2) ▪ 2025

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – EDUKACJA

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W CZASACH
TRANSFORMACJI CYFROWEJ I PRZEMIAN SPOŁECZNYCH

pod redakcją
Moniki Borowiec-Gabryś i Anny Kolasińskiej

ENTREPRENEURSHIP – EDUCATION

ENTREPRENEURSHIP IN THE ERA
OF DIGITAL TRANSFORMATION AND SOCIAL CHANGE

edited by
Monika Borowiec-Gabryś, Anna Kolasińska

DOI: 10.24917/20833296.212

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Instytut Prawa Ekonomii i Administracji
University of the National Education Commission, Krakow, Institute of Law, Economics and Administration
Przedsiębiorczość – Edukacja

Entrepreneurship – Education

21(2)

Honorowy Redaktor Naczelny/ Honorary Editor: Zbigniew Ziolo

Redaktor naczelna/Editor-in-chief: Monika Borowiec-Gabrys

Zastępca redaktor naczelnej – redaktor prowadzący/Associate – managing editor: Mariusz Cembruch-Nowakowski

Rada Redakcyjna/Editorial Board: Monika Borowiec-Gabrys, Jacek Brant, Roy Canning, Yolanda Carbajal Suárez, Paweł Czapliński, Sławomir Dorocki, Wiesława Gierańczyk, Wiesław Grebski, Bronisław Górz, Anatol Jakobson, Wioletta Kilar, Anna Kolasińska, Sławomir Kurek, Matthias Pilz, Tomasz Rachwał, Tatjana Resnik Planinc, Ryszard E. Różga Luter, Natalia M. Syssoeva, Zdeněk Szczyrba, Anna I. Szymańska, Anna Tobolska, Krzysztof Wach, Krzysztof Wiedermann, Małgorzata Zdon-Korzeniowska, Zbigniew Ziolo.

Lista recenzentów jest dostępna na stronie internetowej czasopisma/The list of reviewers is available on the journal's website.

Redaktor prowadzący z Wydawnictwa/Publishing House managing editor: Natalia Majoch

Redaktor językowy/Language editor: Marcin Romanowski

Tłumaczenie i korekta w języku angielskim/Translation and proofreading of English text: Richard Bolt

Deklaracja wersji pierwotnej/Definition of primary version:

Wersja drukowana jest wersją pierwotną publikacji./The primary version of the journal is the printed version.

Czasopismo jest indeksowane w bazach/Journal is abstracted and indexed in:

BazEkon, BazHum, CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities), ERIH PLUS (The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences), PBN – Polska Bibliografia Naukowa/ Polish Scientific Bibliography, Pedagogiczna Biblioteka Cyfrowa/Pedagogical Digital Library, POL-index Strona internetowa czasopisma z informacjami dla autorów i dostępem do artykułów archiwalnych w wersji elektronicznej/Journal website with information for authors and access to the full-text electronic versions of archive papers: www.p-e.uken.krakow.pl, ISSN (ON-LINE): 2449–9048

Kontakt z redakcją/Journal contact:

Anna Kolasińska sekretarz redakcji (secretary)

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, p. 537, tel.: (+48) 12 662 62 67

e-mail: pe@uken.krakow.pl

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe UKEN, Kraków 2025

ISSN 2083–3296

Wydawca/Publisher:

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie – Instytut Prawa Ekonomii i Administracji

University of the National Education Commission, Krakow, Institute of Law, Economics and Administration

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

e-mail: wydawnictwo@uken.krakow.pl,

www.https://ksiegarniaup.pl

Współwydawca/Co-publisher: Polskie Towarzystwo Geograficzne – Komisja Geografii Przemysłu

Polish Geographical Society – Industrial Geography Commission

Druk/Printed by Zespół Poligraficzny UKEN

Wprowadzenie

Współczesna przyspieszona transformacja cyfrowa i towarzyszące jej przemiany społeczno-gospodarcze stwarzają nowe wyzwania dla rozwoju przedsiębiorczości w Polsce. Wynikają one przede wszystkim z dynamicznych przemian globalnych oraz ze zwiększającej się dynamiki dyfuzji nowych technologii w niemal każdej dziedzinie życia i nieustannie zmieniających się potrzeb i preferencji konsumentów. W niniejszym tomie pierwsza grupa artykułów odnosi się do wpływu przemian demograficznych, społecznych, kulturowych i technologicznych na rozwój przedsiębiorczości oraz roli kapitału ludzkiego w procesach gospodarczych. Drugą grupę tematyczną tworzą prace naukowe wskazujące na wzrost znaczenia technologii informatycznych w usługach i wpływ transformacji cyfrowej na funkcjonowanie, przedsiębiorstw, instytucji czy strategii marketingowych, a także implikacje przemian prawnych dla funkcjonowania przedsiębiorstw.

W artykule otwierającym tom podjęto bardzo ważną problematykę odnoszącą się do współczesnych przemian demograficznych i starzejącego się społeczeństwa, a zarazem nasilającej się transformacji cyfrowej (A. Tomaszek). W pracy zmierzano do określenia potencjału przedsiębiorczości senioralnej przez pryzmat wykorzystania nowych technologii cyfrowych. Jak wykazano, polscy seniorzy nie odczuwają wykluczenia cyfrowego, ale potrzebują wsparcia w dziedzinie nowych technologii, tym bardziej że postępujące przemiany demograficzne i malejące zasoby podaży pracy będą wymagać coraz większej aktywizacji zawodowej starszych grup społecznych.

W kolejnym tekście zmierzano do określenia pozycji kobiet w radach nadzorczych i zarządach spółek akcyjnych w Polsce (M. Pawlak), co jak się okazuje, jest powiązane ze środowiskiem politycznym. Wydaje się również, że nie wynika wyłącznie z nurtów politycznych czy przemian demograficznych, ale z uwarunkowań prawnych dotyczących równowagi płci w Unii Europejskiej. Zgodnie z porozumieniem państwa członkowskie będą musiały zapewnić, że do końca 2026 r. 40% stanowisk dyrektorów niewykonawczych w spółkach notowanych na giełdzie będą zajmowały osoby „płci niedostatecznie reprezentowanej”.

Następny artykuł również akcentuje znaczenie kobiet w procesach gospodarczych, określając wpływ kulturowego postrzegania roli kobiety na relacje polskich menedżerów z zagranicznymi partnerami (Ł. Menderak). W świetle badań zauważalne są występowanie zmian zachodzących w postrzeganiu roli kobiety na tle biznesowym przez kontrahentów z różnych kultur, wraz z trwaniem współpracy, a także zwiększająca się skłonność do nawiązywania kontaktów handlowych i prowadzenia rozmów z kobietami. Obserwuje się wzrastające znaczenie kompetencji danej osoby na wszystkich rynkach, z którymi współpracują analizowane polskie przedsiębiorstwa.

Do kompetencji zawodowych odnosi się także kolejna praca, w której dążono do odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób edukacja w zakresie przedsiębiorczości międzynarodowej wspiera rozwój kompetencji przyszłości, takich jak myślenie strategiczne, kreatywność, współpraca zespołowa oraz kompetencje cyfrowe i finansowe (A. Oleksiuk). Badania wskazują, że zróżnicowanie kulturowe, technologiczne i społeczne nie jest barierą, lecz wartością dodaną w procesie

kształcenia przedsiębiorczego na rynkach zagranicznych. Edukacja przedsiębiorczości międzynarodowej, poza dostarczaniem wiedzy na temat działania na globalnym rynku, rozwija również postawy odpowiedzialności, krytycznego myślenia i otwartości na różnorodność, a także kształtuje odpowiedzialność społeczną.

W kolejnym artykule kontynuowane są zagadnienia edukacyjne (E. Gdaniec). Autorka wskazuje na inflację kwalifikacji i deprecjację dyplomów, sugerując, że presja osiągnięcia kolejnych szczebli edukacji wyższej może prowadzić do utraty autentycznej wartości wykształcenia. Badaczka podkreśla konieczność reformy systemu edukacyjnego opartej na indywidualizacji ścieżek kształcenia oraz zachowaniu równowagi między praktyczną efektywnością edukacji a tradycyjnymi wartościami akademickimi, takimi jak pogłębiona refleksja, krytyczne myślenie i rozwój intelektualny. Rosnące upowszechnienie szkolnictwa wyższego skutkuje dewaluacją dyplomów i presją na podejmowanie dodatkowych stopni kształcenia, które nie zawsze odpowiadają potrzebom rynku pracy.

W następnym tekście podjęta została problematyka postrzegania rachunków bankowych przez młodych ludzi z tzw. generacji Alfa jako potencjalnie najbardziej wyedukowanych, a także najbardziej zaawansowanych technologicznie (P.J. Król). Jak wskazuje Autor, mimo że jest to grupa wiekowa dopiero wkraczająca w świat finansów, zauważalne są u niej podstawowa orientacja w funkcjonowaniu produktów bankowych oraz wstępnie ukształtowane preferencje. Najistotniejszym kryterium wyboru rachunku bankowego dla respondentów są koszty jego prowadzenia, co może świadczyć o pragmatycznym podejściu do usług finansowych. Banki spółdzielcze cieszą się znaczącym uznaniem młodych ludzi, co może być związane z lokalną dostępnością tych instytucji, ale także z większym zaufaniem do podmiotów lokalnych, co wpisuje się w idee bankowości relacyjnej i społecznie odpowiedzialnej.

Problematykę zarządzania finansami podjęto także w kolejnym artykule, w którym podkreślono znaczenie zarządzania budżetem gospodarstw domowych w kształtowaniu sytuacji społeczno-ekonomicznej jednostek (L. Korzeniowska, P. Ulman). W tym procesie istotne są właściwe planowanie, organizowanie, motywowanie i kontrolowanie potrzeb członków gospodarstwa domowego, a także skuteczne łączenie oszczędności z zarządzaniem długiem. W pracy wyróżniono cztery grupy gospodarstw domowych ze względu na wybrane aspekty zarządzania budżetem domowym. Zaproponowana klasyfikacja może stanowić narzędzie do oceny efektywności zarządzania budżetem domowym.

Kolejna grupa prac jeszcze bardziej bezpośrednio odnosi się do problematyki przemian i wykorzystania technologii informacyjnych w usługach. Rozpoczyna ją tekst, który miał na celu zaprezentowanie systemów technologii informacyjnych i komunikacyjnych możliwych do zastosowania w potencjalnym przedsiębiorstwie usługowym (L. Borys). W artykule podjęto próbę określenia ścieżek rozwoju, które wiążą się z wdrażaniem sztucznej inteligencji i uczenia maszynowego. Autor wskazuje liczne korzyści z zastosowania nowych technologii, m.in. możliwości wprowadzenia nowych modeli biznesowych, optymalizację procesów dostarczania usług, zwiększenie wydajności, redukcję kosztów, precyzyjne prognozowanie, zwiększenie sprzedaży i zdobywanie nowych rynków, a także znaczną poprawę jakości obsługi. Jednocześnie konieczne są działania w celu wzmocnienia cyberbezpieczeństwa.

Następny tekst poświęcony jest kompleksowemu zrozumieniu percepcji i zachowań interesariuszy: mieszkańców, turystów oraz ekspertów reprezentujących biura podróży i środowisko akademickie w miastach województwa śląskiego, ocenie skuteczności polityki

zrównoważonej turystyki oraz identyfikacji pojawiających się trendów w preferencjach turystów (J. Kabus, A. Brzozowska, L. Piersiala, R. Lenort). Badanie opierało się na zintegrowanym zarządzaniu destynacją i teoriach turystyki opartej na społeczności i podkreślało rolę współpracy interesariuszy, spójności polityki i zarządzania adaptacyjnego. Wyniki badań mogą dostarczać cennych spostrzeżeń decydom, praktykom turystycznym i społecznościom lokalnym, identyfikujących skuteczne strategie zarządzania zrównoważoną turystyką.

Podobnie w kolejnym artykule podjęto problematykę produktu turystycznego sprzyjającego zrównoważonemu rozwojowi regionalnemu. Autorzy przedstawili w nim proces kreowania Europejskiego Szlaku Kulturowego *Romea Strata* w Polsce jako instrumentu wspierającego rozwój przedsiębiorczości lokalnej i współpracę międzysektorową (M. Zdon-Korzeniowska, F. Mróz). Podkreślają, że skutecznie zaprojektowany i zarządzany szlak kulturowy może stymulować rozwój lokalnej przedsiębiorczości, wzmacniać tożsamość społeczności i wspierać ochronę dziedzictwa kulturowego, a *Romea Strata* jest przykładem produktu turystycznego, który integruje inicjatywy edukacyjne, naukowe i przedsiębiorcze.

W następnym tekście podjęto temat ewolucji rynku książki w kontekście zmian nawyków czytelniczych, postępującego rozwoju technologii oraz wyzwań ekonomiczno-kulturowych (W. Sobala). Autorka wskazuje, że rynek książki na świecie dynamicznie się zmienia pod wpływem digitalizacji, nowych modeli biznesowych oraz zmian w nawykach czytelniczych. Obok tradycyjnych, papierowych książek coraz większe znaczenie zyskują elektroniczne formaty – e-booki i audiobooki – a także modele subskrypcyjne, które zapewniają nieograniczony dostęp do literatury. Jednocześnie rozwijają się nowe sposoby promocji książek – media społecznościowe oraz adaptacje filmowe. Wskazuje, że przyszłość rynku będzie wymagała połączenia innowacyjności z wartościami edukacyjnymi i kulturowymi, a także zapewnienia powszechnej dostępności literatury dla różnych grup odbiorców.

W kolejnym tekście podjęto problematykę cyfryzacji procesów księgowych w Centrum Usług Wspólnych w Gorzowie Wielkopolskim (D. Łuków). Badania Autora potwierdziły, że wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentów przyczyniło się do zwiększenia efektywności pracy, poprawy kontroli nad dokumentacją, ograniczenia zużycia papieru i usprawnienia komunikacji między działami. Cyfryzacja procesów księgowych okazała się innowacyjnym narzędziem wspierającym zarządzanie i redukcję kosztów operacyjnych. Uzyskane rezultaty potwierdzają, że wdrażanie tego typu rozwiązań w innych jednostkach sektora publicznego może być istotnym elementem strategii rozwoju nowoczesnej i efektywnej administracji.

Na konsekwencje procesów cyfryzacji zwrócono również uwagę w artykule podejmującym problematykę kampanii społecznych i marketingowych, które korzystają z rozwiązań inspirowanych światem gier i grywalizacji (A. Mazur). Autor podkreśla, że gaming i grywalizacja zintegrowane z wartościami, celami i potrzebami społeczności mają szansę stać się fundamentem nowoczesnych kampanii społecznych i narzędziem służącym nie tylko rozrywce, ale również budowaniu trwałej zmiany społecznej.

Numer kończy się artykułem poruszającym prawne aspekty przedsiębiorczości. Podjęto w nim zagadnienie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju, która jest zasadniczym narzędziem wspomagającym organizację w kształtowaniu pozytywnych relacji z interesariuszami zewnętrznymi, poprzez pokazanie w przejrzysty sposób jej działania oraz odpowiedzialności społecznej i środowiskowej (M. Trocka). W publikacji wskazano, jak implementacja dyrektywy 2022/2464/UE do polskiego prawa bilansowego wpłynęła na zmiany w zakresie sprawozdawczości dotyczącej zrównoważonego rozwoju, oraz

przedstawiono aktualny stan ujawniania tych informacji przez spółki publiczne działające na rynku finansowym.

W zaprezentowanych pracach podjęto bardzo aktualną i zróżnicowaną problematykę przedsiębiorczości w dobie transformacji cyfrowej oraz zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych i kulturowych. Mamy nadzieję, że będzie ona kontynuowana i pogłębiana w kolejnych pracach badawczych również na łamach naszego czasopisma.

Monika Borowiec-Gabryś, Anna Kolasieńska

Introduction

The current accelerated digital transformation and accompanying socio-economic changes pose new challenges for the development of entrepreneurship in Poland. These challenges stem primarily from dynamic global changes and the increasing pace of diffusion of new technologies in almost every area of life, as well as constantly changing consumer needs and preferences. In this journal, the first group of articles refers to the impact of demographic, social, cultural, and technological changes on the development of entrepreneurship and the role of human capital in economic processes. The second thematic group consists of scientific papers pointing to the growing importance of information technology in services and the impact of digital transformation on the functioning of enterprises, institutions, and marketing strategies, as well as the implications of legal changes for the functioning of enterprises.

The first article addresses a very important issue related to contemporary demographic changes and an aging society, as well as the intensifying digital transformation (A. Tomaszek). The study aimed to determine the potential of senior entrepreneurship through the prism of the use of new digital technologies. As shown, Polish seniors do not feel digitally excluded, but they need support in the field of new technologies, especially since the ongoing demographic changes and declining labor supply will require increasing professional activation of older social groups.

The next article aimed to determine the position of women on supervisory boards and management boards of joint-stock companies in Poland (M. Pawlak), which, as it turns out, is linked to the political environment. It also seems that this is not solely due to political trends or demographic changes, but to legal conditions concerning pay balance in the European Union. According to the agreement, member states will have to ensure that by the end of 2026, 40% of non-executive director positions in listed companies will be held by persons of the “under-represented gender.”

The next article also emphasizes the importance of women in economic processes, describing the impact of cultural perceptions of women’s roles on the relationships between Polish managers and their foreign partners (Ł. Menderak). In light of the research, there are noticeable changes in the perception of the role of women in business by contractors from different cultures, occurring as cooperation continues, as well as an increasing tendency to establish business contacts and conduct negotiations with women. There is a significant increase in the competencies possessed by a given person in all markets with which the analyzed Polish companies cooperate.

Professional competencies are also addressed in another article, which sought to answer the question of how education in international entrepreneurship supports the development of future competencies such as strategic thinking, creativity, teamwork, and digital and financial competencies (A. Oleksiuk). Research shows that cultural, technological, and social diversity is not a barrier but an added value in the process of entrepreneurial education in foreign markets. International entrepreneurship education, in addition to providing

knowledge about operating in the global market, also develops attitudes of responsibility, critical thinking, and openness to diversity, as well as shapes social responsibility.

The next article continues the discussion of educational issues (E. Gdaniec). The author points to the problem of qualification inflation and the depreciation of diplomas, suggesting that pressure to pursue higher levels of education may lead to a loss of the authentic value of education. The need for reform of the education system is emphasized, based on the individualization of educational paths and maintaining a balance between the practical effectiveness of education and traditional academic values, such as in-depth reflection, critical thinking, and intellectual development. The growing popularity of higher education is resulting in the devaluation of diplomas and pressure to pursue additional degrees that do not always correspond to the needs of the labor market.

The next article addresses the issue of how bank accounts are perceived by young people, the so-called Generation Alpha, who are potentially the most educated and technologically advanced (P.J. Król). As the author points out, although this age group is only just entering the world of finance, it already has a basic understanding of how banking products work and has developed initial preferences. The most important criterion for respondents when choosing a bank account is the cost of maintaining it, which may indicate a pragmatic approach to financial services. Cooperative banks are very popular among young people, which may be related to the local availability of these institutions, but also to greater trust in local entities, which is in line with the ideas of relational and socially responsible banking.

The issue of financial management was also addressed in another article, which emphasized the importance of household budget management in shaping the socio-economic situation of individuals (L. Korzeniowska, P. Ulman). In this process, it is important to properly plan, organize, motivate, and control the needs of household members, as well as to effectively combine savings with debt management. The study distinguishes four groups of households based on selected aspects of household budget management. The proposed classification can be used as a tool for assessing the effectiveness of household budget management.

Another group of articles refers even more directly to the issue of changes and the use of information technology in services. The first of these aimed to present information and communication technology systems that could be used in a potential service company (L. Borys). The article attempts to identify development paths associated with the implementation of artificial intelligence and machine learning. The author points to numerous benefits of using new technologies, including the possibility of introducing new business models, optimizing service delivery processes, increasing efficiency, reducing costs, precise forecasting, increasing sales, and gaining new markets, as well as significantly improving service quality. At the same time, measures to strengthen cybersecurity are necessary.

The next article is devoted to a comprehensive understanding of the perceptions and behaviors of stakeholders: residents, tourists, and experts representing travel agencies and academia in cities in the Silesian Province, an assessment of the effectiveness of sustainable tourism policy, and the identification of emerging trends in tourist preferences (J. Kabus, A. Brzozowska, L. Piersiala, R. Lenort). The study was based on integrated destination management and community-based tourism theories, emphasizing the role of stakeholder cooperation, policy coherence, and adaptive management. The results of the study can provide valuable insights to policymakers, tourism practitioners, and local communities by identifying effective strategies for sustainable tourism management.

Similarly, another article addresses the issue of tourism products that promote sustainable regional development. The authors present the process of creating the *Romea Strata* European Cultural Route in Poland as an instrument supporting the development of local entrepreneurship and cross-sector cooperation (M. Zdon-Korzeniowska, F. Mróz). They emphasize that an effectively designed and managed cultural route can stimulate the development of local entrepreneurship, strengthen community identity, and support the protection of cultural heritage, adding that *Romea Strata* is an example of a tourism product that integrates educational, scientific, and entrepreneurial initiatives.

The next article discusses the evolution of the book market in the context of changing reading habits, advancing technology, and economic and cultural challenges (W. Sobala). The author points out that the global book market is changing dynamically under the influence of digitization, new business models, and changes in reading habits. In addition to traditional paper books, electronic formats—e-books and audiobooks—as well as subscription models that provide unlimited access to literature are becoming increasingly important. At the same time, new ways of promoting books are developing, such as social media and film adaptations. It was pointed out that the future of the market will require a combination of innovation with educational and cultural values, as well as ensuring universal access to literature for different audiences.

The next article addresses the issue of digitizing accounting processes at the Shared Services Center in Gorzów Wielkopolski (D. Łuków). The author's research confirmed that the introduction of electronic document circulation contributed to increased work efficiency, improved control over documentation, reduced paper consumption, and improved communication between departments. The digitization of accounting processes proved to be an innovative tool supporting management and reducing operating costs. The results obtained confirm that the implementation of such solutions in other public sector entities can be an important element of the strategy for the development of a modern and effective administration.

The consequences of digitization processes were also highlighted in an article discussing social and marketing campaigns that use solutions inspired by the world of games and gamification (A. Mazur). The author emphasizes that gaming and gamification, integrated with the values, goals and needs of the community, have the potential to become the foundation of modern social campaigns and a tool not only for entertainment but also for building lasting social change.

The next article discusses the legal aspects of entrepreneurship. The article addresses the issue of sustainability reporting, which is an essential tool supporting organizations in shaping positive relationships with external stakeholders by transparently presenting their activities and social and environmental responsibility (M. Trocka). The article shows how the implementation of Directive 2022/2464/EU into Polish accounting law has affected changes in sustainability reporting and presents the current state of disclosure of this information by public companies operating on the financial market.

The presented works address the highly relevant and diverse issue of entrepreneurship in the era of digital transformation and changing socio-economic and cultural conditions. We hope that this topic will be continued and explored in depth in future research works, including those published in our journal.